

DE RATEL

Kwartaalblad over de Huizer historie

Losse nummers € 3,50

36e jaargang / nummer 3 / september 2015

Historische Kring Huizen

Historische Kring Huizen

Vereniging Historische Kring Huizen
postadres: Melkweg 36, 1271 TG Huizen, telefoon 035-5244003
www.historischekringhuizen.nl
E-mail: info@historischekringhuizen.nl
Facebook: facebook.com/historischekringhuizen

Bestuur

Voorzitter: A.E.J. Doyer, Sterreboslaan 11, 1272 PA Huizen, telefoon 035-6951017
e-mail: voorzitter@historischekringhuizen.nl
Vice-voorzitter: S.H. van Soest, Gooimeerpromenade 102, 1277 ER Huizen, telefoon 035-5251970
Secretaris: D. Brugge, Melkweg 36, 1271 TG Huizen, telefoon 035-5244003
Penningmeester: mevr. M. Westland- Rebel, Joost Banckertstraat 77, 1272 BG Huizen, telefoon 035-5262505
Bestuursleden: K. Schipper, Grenspad 58, 1271 XR Huizen, telefoon 035-5260066
Mevr. S. Scholtz-Bunschoten, Kooizand 62, 1274 EG Huizen, telefoon 035-5241594

Werkgroepen

In onze vereniging zijn een aantal werkgroepen of personen actief met een bepaald onderwerp. Een bijzondere plaats neemt de werkgroep Klederdracht in. Naast historisch onderzoek geeft deze werkgroep ook presentaties in Huizer klederdracht. De werkgroep Dialect is een voortzetting van de Huizer Dialect Werkgroep welke van 1972 tot 2001 zelfstandig heeft gefunctioneerd. Voor meer informatie over de werkgroepen kunt u zich wenden tot de secretaris of tot de contactpersonen:

Werkgroep Archief:	D. Brugge, telefoon 035-5244003
Werkgroep Beeld en geluid:	C. Sijl, telefoon 035-5252873
Werkgroep Dialect:	mevrouw drs. D. van Herwerden-Eendebak, telefoon 035-5252851
Werkgroep Genealogie:	mevrouw S. Scholtz-Bunschoten, telefoon 035-5241594
Werkgroep Handel en industrie:	K. Schipper, telefoon 035-5260066
Werkgroep Huizerdag:	J.C. Rebel, telefoon 035-5260580
Werkgroep Klederdracht:	mevrouw S. Scholtz, e-mail klederdrachtgroephuizen@xs4all.nl
Werkgroep Oude Begraafplaats:	informatie in het archief
Werkgroep Visserij:	K.H. Westland, telefoon 035-5242006

Diverse

Archief: Achterbaan 82 ('t Schoutenhuis), 1271 TZ Huizen, telefoon 035-5250223.
Geopend op maandag van 09.15 uur tot 14.00 uur;
uitgezonderd de eerste maandag van de maand.

Ledenadministratie: D. Brugge, Melkweg 36, 1271 TG Huizen, telefoon 035-5244003

Lidmaatschap: De bijdrage per jaar is minimaal € 15,00 per persoon of € 17,50 per gezin of voor een organisatie. Voor leden woonachtig in het buitenland geldt een toeslag. Het lidmaatschap gaat in per 1 januari. De reeds verschenen nummers van de Ratel van de lopende jaargang worden toegezonden. Het lidmaatschap wordt automatisch verlengd, tenzij voor 1 december schriftelijk bericht van opzegging is ontvangen bij de ledenadministrateur.

Giften en legaten: De vereniging is erkend als instelling van algemeen nut en betaalt daardoor minder of geen successierechten. Uw bijdragen, contributies, giften, periodieke schenkingen en erfstellingen kunnen fiscale voordelen bieden. Indien u meer informatie wenst, graag contact opnemen met de penningmeester.

Bankrelatie: Rabobank nummer NL50 RABO 0329 9603 69

Handelsregister: Kamer van Koophandel te Hilversum, nummer 40517042

Oprichtingsdatum: 11 oktober 1979

De vereniging stelt zich onder meer tot doel het bevorderen en verbreiden van de kennis over de cultuur, dialect, folklore, geschiedenis en klederdracht van de gemeente Huizen. Zij tracht dit doel te bereiken door steun te geven aan historisch onderzoek en het uitgeven van publicaties. Verder door het organiseren van bijeenkomsten, excursies, lezingen, presentaties en tentoonstellingen. Ook ijvert zij voor het behoud van de cultuurhistorische en karakteristieke waarden van de gemeente Huizen. Leden van de vereniging Historische Kring Huizen krijgen vier keer per jaar het verenigingsblad de 'Ratel' toegestuurd. Voorts is er vier keer per jaar een lezing met gratis entree voor leden van de Historische Kring Huizen.

Ratel

De 'Ratel' is een uitgave van de Historische Kring Huizen. Het blad verschijnt vier keer per jaar in de maanden februari, mei, september en december. De inhoud valt onder verantwoordelijkheid van de redactie, behoudens bestuursmededelingen.

Redactiecommissie: Klaas Westland, Janny Stevens-Melein, telefoon 035-5250977

Eindredactie: Wendy van Noppen, telefoon 035-5253783

Redactieadres: mevrouw W. van Noppen, Brede Englaan 12, 1272 GS Huizen, telefoon 035-5253783

E-mail: ratel@historischekringhuizen.nl

Drukwerk: Drukkerij J. Bout & Zn. te Huizen, telefoon 035-5253293

Jaarindex: F. Schraeverus

ISSN: 1384-8437

Losse nummers: € 3,50 per exemplaar of € 14,00 per jaargang plus verzendkosten. Losse nummers van de 'Ratel' zijn verkrijgbaar bij de museumwinkel van het Huizer museum of bij de secretaris.

Overname artikelen: ©2015 HKH, overname uitsluitend na schriftelijke toestemming redactie.

Kopij: Kopij, liefst vergezeld van foto's, schriftelijk inleveren op het redactieadres.
Bij voorkeur per e-mail in Word. Auteursinstructies zijn beschikbaar.

DE RATEL GAET

De zomervakantie is voorbij; en dus ligt de nieuwe september Ratel, extra dik en boeiend, voor ons. En daarin voor mij ook mijn eerste "De Ratel Gaet". Ik wil me graag hierbij voorstellen als nieuwe voorzitter van de HKH; ik heb die rol per mei van dit jaar overgenomen van mijn voorganger Ingrid Groothoff. Mijn naam is Ewoud Doyer, 66 jaar oud, en ik woon, samen met mijn vrouw, sinds 1998 aan de rand van Huizen. Daarvoor hebben wij op vele plekken in Nederland gewoond, maar nooit in Huizen of het Gooi. Zijn buitenminnen dus.

Voor mijn werk heb ik internationaal technisch management gedaan voor Nederlandse multinationals, vooral in de voedselindustrie, en was de laatste jaren zelfstandig adviseur in diezelfde branche. Sinds ongeveer een jaar ben ik daarmee gestopt. Naast sport heb ik altijd veel belangstelling gehad voor geschiedenis en ben dus ook al snel lid geworden van de HKH. En dat resulteert, nu ik tijd ervoor heb, in mijn enthousiasme om actief te worden in het bestuur. In februari ben ik dan ook met veel plezier begonnen me in te werken (zie ook onze website met interview in de Huizer Courant) en trof in de afgelopen maanden vele activiteiten aan.

De meest omvangrijke en in het oog springende activiteit is het afronden van het Woordenboek Huizer Dialect, dat op 9 oktober gepresenteerd zal worden aan de sponsors De Kringloopwinkel en de Gemeente Huizen. De Werkgroep Dialect heeft in de afgelopen maanden met enorme inzet heel veel uren besteed om dat allemaal voor elkaar te krijgen. Maar er komt iets fraais aan: de afronding van vele jaren intensief werk van de werkgroep onder

leiding van Ineke van Herwerden (zie elders in het blad). Lof voor de inzet!

Daarnaast zijn er de vele activiteiten binnen de werkgroepen Klederdracht, Archief, Open Monumenten (onderdeel Huizer Dag), Huizer Haven Festival, Oude Begraafplaats en Industrie. En natuurlijk ook de continu doorlopende activiteiten rond website, ledenavonden, jaarlijkse excursie en de Ratel.

Daaromheen 'gisten' er nog diverse veelbelovende initiatieven die ongetwijfeld tot resultaat gaan leiden. Wij zouden bij voorbeeld graag een onderzoekje doen naar de vragen: wie sprak er wel en niet Huizers, welke sociale krachten werkten daarin mee, en hoe leerde de dialectspreker Nederlands er naast? Met als doel een artikel daarover in de Ratel. Wie heeft er tijd en zin om de komende maanden hieraan (mee) te werken?

Contact: ratel@historischekringhuizen.nl of 035-6951017.

Ik verwacht op de komende ledenavonden in september en november iets meer over al die activiteiten te kunnen vertellen en laten zien. En hoe onze leden daarvan kunnen gaan genieten, maar zelf ook aan kunnen bijdragen, bijvoorbeeld door als bestuurslid mede te bepalen welke richting we uit willen. Onze huidige secretaris en penningmeester treden na een lange staat van dienst volgend jaar mei af. Reacties, suggesties (en aanmeldingen) zijn van harte welkom.

Graag zie ik u op 15 september in de Boerderij of tijdens een van onze andere evenementen.

Ewoud Doyer, voorzitter

Agenda

5 september 2015, 15.00 uur

Herhaalde rondleiding op de Oude Begraafplaats, Prins Bernhardplein

12 september 2015

Huizerdag/Open Monumentendag

15 september 2015, 20.00 uur

Ledenavond in de Boerderij, Hellingstraat 9. Het Centraal Station Amsterdam, een lezing door Dick Keijzer met onder meer een korte terugblik op de politieke verwickelingen die aan de bouw voorafgingen.

18 september 2015

Taeje Bókkes race

19 september 2015

Huizer Haven Festival/vh Huizer Botterdag

3 oktober 2015

Excursie naar Paleis 't Loo (inlichtingen bij Ria Westland-Rebel, tel. 035-5262505.

9 oktober 2015

Presentatie Woordenboek Huizer Dialect in het Gemeentehuis.

17 oktober 2015, 13.30 uur

Herhaalde fietstocht o.l.v. Jan Rebel vanaf de Botterwerf op de Oude Haven.

8 november 2015, 14.30 uur

Matinee ter gelegenheid van het 45-jarig jubileum van de St. Tussen Vecht en Eem, Raadhuis Hilversum. Inl. secretaris@tussenvechteneem.nl.

17 november 2015, 20.00 uur

Ledenavond in de Boerderij. Met gebruikmaking van een beamer vertelt Jan van Tuin over de gewelfschilderingen van de Grote Kerk in Naarden met voorstellingen uit het Oude en het Nieuwe Testament. Bijzonder is dat deze nooit zijn overgeschilderd en de eeuwen tamelijk goed hebben doorstaan.

Van de redactie

Graag ontvangen we nog suggesties voor een nieuwe foto op de voorplaat van de Ratel in 2016. Het is geen bezwaar als u zelf geen foto kunt aanleveren. Inzendingen tot 30 september 2015 bij de redactie.

Rectificatie: in de vorige Ratel (mei 2015) is in het artikel van Bep de Boer 'Samen inbreken' op bladzijde 11, rechterkolom, 2e alinea het woord *Bedroefd* weggevalen. De eerste zin moet luiden: 'Bedroefd en zonder de aardappelen kwam ik thuis.' Onze excuses hiervoor.

We beginnen met een oproep om gegevens over een Huizer hondenkar en vervolgen met berichten van de Stichting Huizer Botters over de restauratie van de HZ108 en van de Stichting Tussen Vecht en Eem over de cursus Gooi-ologie. Verder een verslag van de fietstocht met Jan Rebel op 6 juni 2015. Na de bijdragen van de Dialect Werkgroep schrijft Bep de Boer over het cadeau dat zijn ouders in 1944 kregen van de Huizer politie bij hun 12 1/2 jarig huwelijk, en haalt Lies Schaap herinneringen op aan de leveranciers die bij haar ouders thuis kwamen. Hartelijk dank voor deze bijdragen.

Naar aanleiding van de 'Wandelingen langs de Gooise kust' van Rinke Tolman (gepubliceerd in de Ratel in september en december 2014 en februari 2015) kregen we een reactie van Piet Bakker, die het boek *Zwervend langs de Zuidwal* in zijn bezit heeft waarin Rinke Tolman 60 wandelingen langs de kust van Naarden tot Elburg heeft verzameld. Met behulp van dit boek hebben we een en ander kunnen aanvullen en in het juiste kader plaatsen (zie verderop in dit blad). Ook hiervoor hartelijk dank.

Henk Schipper sluit zijn artikel 'Huizen in de 9e eeuw' af met deel 2 (voor deel 1 zie de Ratel van mei 2015).

Tenslotte vonden we recent het officiële programmaboekje van de feestelijkheden ter gelegenheid van het 25-jarig regeringsjubileum van Koningin Wilhelmina in augustus 1923. In de Ratel van 2013 (90 jaar na dato) plaatsten we al enkele losse foto's uit de Panorama.

Veel leesplezier gewenst,

Wendy van Noppen en Janny Stevens

Huizer hondenkar

Mevrouw P. Bout-Roodhart is op zoek naar gedetailleerde informatie (bouwtekening of foto's) van een Huizer hondenkar. Mocht er nog een kar zijn, dan is overnemen mogelijk. Het gaat er om een replica te maken op een bestaand onderstel. Reacties graag naar tel. 035-5258309 of 06-43418831.

De HZ 108 wordt weer een botter

Verslag van de St. Huizer Bidders over de voortgang van de restauratie van de HZ108.

De beschimmelde HZ 108 begint aan stuurboord weer op een botter te lijken. Op de kimgang na zitten alle nieuwe gangen erin. Nu wordt er hard gewerkt aan het zeilwerk, de mastkoker is al geplaatst. Een knie zit er al in, de tweede wordt afgemeten en bijgeschaafd. Aan bakboord is begonnen met het weghalen van de knieën. Het hout is eind augustus opgehaald. Kortom het "gaet oan" daar in Friesland.

Maar dan toch weer wat tegenvallers, er moeten meer zitters worden vervangen - kosten weer € 3.000 uit de pot Onvoorzien. Gelukkig ligt de bakboordzijde goed open, daar verwacht

ten ze in Workum geen tegenvallers meer. Het lijkt erop dat ze in november klaar zijn, ondanks dat er met drie man aan gewerkt wordt. Inmiddels is besloten dat de botter, als ze vaarklaar is, in de Botterwerf hier door onszelf afgewerkt gaat worden. Wat timmerwerk, dat we beter zelf kunnen doen, zoals het hoofdschot en de potdeksels. Het lakwerk aan de binnen- en buitenkant, mast, gieë, gaffel en zwaarden. Maar dan moet de HZ 108 in november klaar zijn daar in Workum.

Gelukkig loopt de actie Red de HZ 108 nog door tot april 2016 (zie www.redhz108.nl). Ook de Sail 2015 heeft wat extra in het laatje gebracht. Zo kunnen we de meerkosten misschien wat makkelijker opvangen.

Nieuwe cursus Gooi-o-logie

De Volksuniversiteit Huizen biedt opnieuw op initiatief van de Stichting Tussen Vecht en Eem, De Vrienden van het Gooi, Geopark, e.a. een cursus Gooi-o-logie aan. In drie bijeenkomsten worden Geologie, Ondergrond en Archeologie behandeld: (1) de geologie van het gebied: de Gooise heuvels als een zandeiland tussen de veenmoerassen van Eem en Vecht.; (2) de ontwikkeling van de bodem en vegetatie en de verstoringen die de mens hierin heeft veroorzaakt; en (3) wat voor voorwerpen hebben vroegere samenlevingen in de bodem achtergelaten en wat leren we daarvan over onze voorouders. Docenten zijn drs. Sander Koopman, prof.dr. Jan Sevink en drs. Anton Cruisheer. Data en tijd: 30 september, 14 en 28 oktober 2015 van 19.30 uur tot 22.00 uur. De cursus wordt afgesloten met een fietstocht op 7 november 2015 vanaf 10.00 uur. Locatie: Geologisch Museum Hofland, Hilversumseweg 51, Laren. Prijs 50.- euro.

Aanmelden bij Volksuniversiteit Huizen, www.vu-huizen.nl/inschrijvingen of schriftelijk bij Geopark, t.a.v. mw. Hetty Laverman, Valkeveenselaan 48, 1411 GT Naarden.

Warm aanbevolen!

De fietsexcursie in de omgeving van Huizen

Op een zonnige zaterdagmiddag in juni stonden een achttiental deelnemers klaar bij de Botterwerf om deel te nemen aan een fietsexcursie in de omgeving van Huizen. Onder leiding van Jan Rebel, die nog iets vertelde over de geschiedenis van de Huizer haven, werd de tocht gestart. De eerste stop was bij het Magdalenabos waar over de geschiedenis van Oud Naarden en het ontstaan van de klifkust werd verteld. Vervolgens liet Jan aan de hand van een schilderij uit 1660 vanaf de Naarder Eng een doorkijkje zien naar de Oude Kerk. Het is maar schijn, maar op het eerste gezicht zou je zeggen dat er in die honderden jaren weinig veranderd is. (Zie blz. 20)

Na sporen van het oude landgoed Oud Naarden te hebben bekeken, gingen we naar de restanten van de loopgraven en de geschutsofstelling uit de Eerste Wereldoorlog. Het is opmerkelijk dat na 100 jaar de sporen nog zo goed herkenbaar zijn. Deze geschutsofstelling maakte deel uit van de Voorstelling van Naarden die tot achter Bussum reikte. Verder in de fietsroute bekeken we in het bos achter tennispark De Kuil sporen van een infanteriewal met voorliggende droge gracht die ook deel heeft uitgemaakt van deze stelling. Grappig was het om nog de spoorrails te zien die in het asfalt van de Vliegheiweg zijn weggewerkt. Het zijn de rails die hoorden bij een spoortje van modelboerderij Oud Bussum. (zie foto)

Uit de verre oudheid passeerden we een grafheuvel in het Bikbergerbos en de geweldige kei die daar in de jaren vijftig in de grond is ontdekt. Bij de Tafelbergheide werd stilgestaan bij

een van de leemkuilen die daar te vinden zijn. Om te zien dat een leemkuil goed in de bebouwing past, liet een van de deelnemers, die aan de Nolenslaan woont, zien dat hun huis in een van die kuilen (de Leeuwenkuil) is gebouwd. De bouw van een souterrain kon hierdoor zonder graafwerk gerealiseerd worden. De rondleiding eindigde nabij de voormalige vuilnisbelt ('de zolft') nabij de dr. Kuyperlaan. In het landschap is de voormalige vuilstortplaats nog steeds goed herkenbaar door de eigenaardige plantengroei die dit terrein markeert.

Jan Rebel

N.B. Vanwege de grote belangstelling wordt de fietstocht herhaald op 17 oktober 2015 om 13.30 uur.

Inlichtingen: info@historischekringhuizen.nl of tel. 035 5260580.

Van de dialect werkgroep

Als u deze Ratel in de bus krijgt, is het Woordenboek Huizer Dialect bijna af. Het zal op 9 oktober in het Gemeentehuis aangeboden worden aan wethouder Pas en aan de voorzitter van het bestuur van de Kringloopwinkel, de heer Bunschoten. Wij hebben immers het boek kunnen verwezenlijken dankzij het sponsorbedrag van de Kringloopwinkel en de subsidie van de Gemeente Huizen.

Een heleboel mensen hebben er veel werk aan gehad. De teksten moesten gecorrigeerd en aangevuld worden en dankzij onze dialectsprekers zijn er leuke echt Huizer zinnen in gekomen. De foto's zijn uitgezocht en de onderschriften geschreven. De cd ligt al een tijdje klaar en deze zal eind september in het boek gestopt worden (in een plakhoesje). Drukker Bout heeft er een schitterende opmaak van gemaakt.

Vanaf 10 oktober is het Woordenboek voor leden van de HKH te koop met een ledenkorting. De prijs bedraagt voor leden € 15,- en het boek is verkrijgbaar bij de secretaris van de HKH, Dirk Brugge, en natuurlijk op ledenavonden. In de boekhandel (Flevo en Bruna Oostermeent) is de prijs € 19,50.

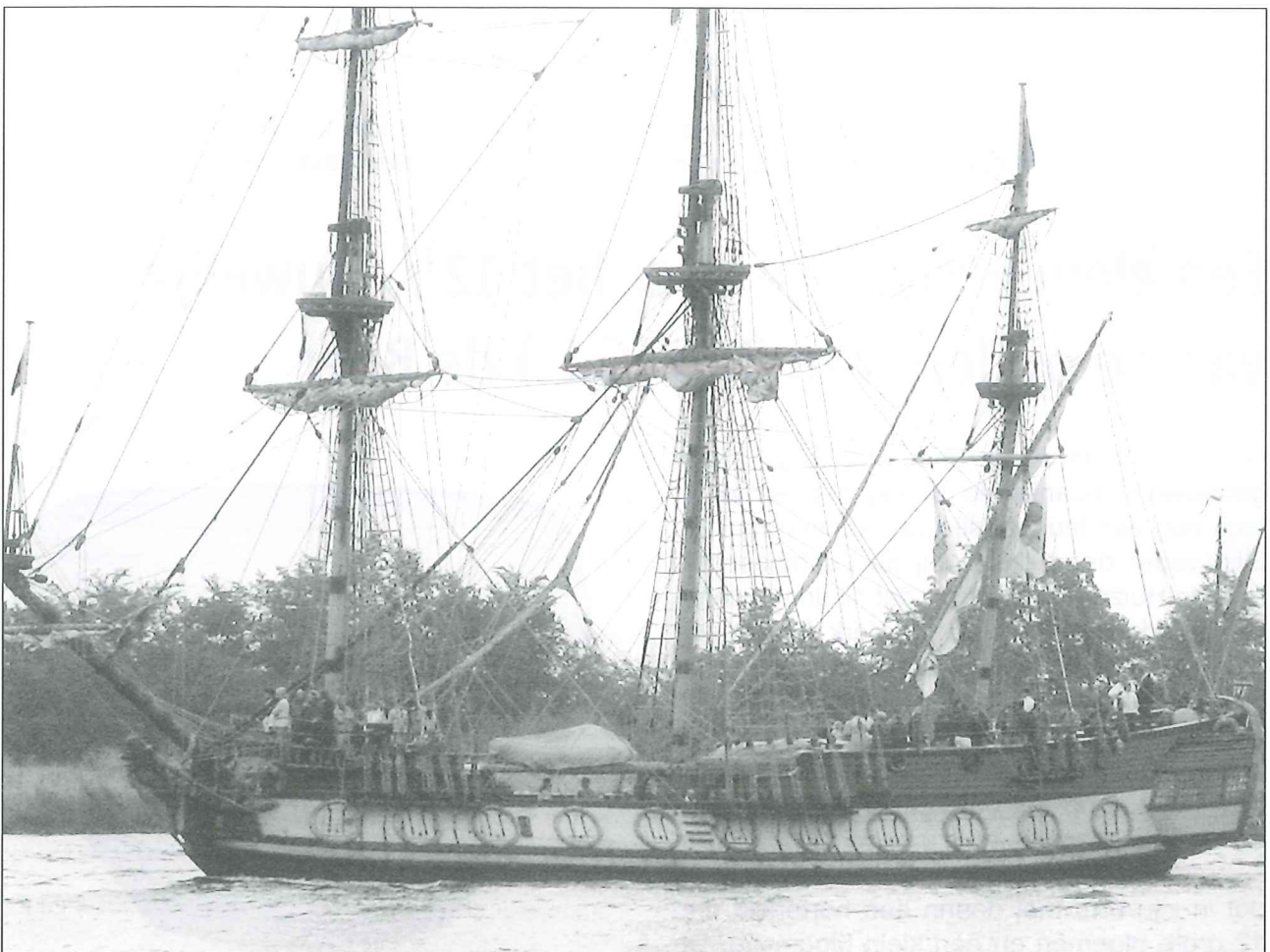
Naast het vele werk dat Klaas Schipper voor het Woordenboek gedaan heeft en nog doet, had hij zomaar tijd voor een uitstapje. Hieronder doet hij daarvan verslag.

Ineke van Herwerden

Zailen

We binnen ovvëleupen woensdag negetien augustus bij de intocht van "Sail" wezen kijken. Dat spreken ze uit as "Seel" terwijl d'r toch dui-

delijk "Sail" staet. Waarschijnlijk een verbastering van "Zail" en dat hemmen ze dan vanuit óns darp, dat kan nijt aarst. 't Is oëk wel te ver-

klaren, want hóngderd jaar ëliejen lag hier de haven vol mó't zailen. D'r zat dan wel een bót-ter ónger, mar dat is een klaine bijkómstighaid. Too hier de haven vol lag mó't schuiten, kwam d'r gien mins óp of óm te kijken naer al dat moois. En mó't je nou kijken bij "Seel", hóngderdduzenden mins van IJmuiden tot an in de stad. Ik keek m'n aigen stik beduusd, zoë vuul mins. En dat allemol vur een paar boëtjies. Nou mó't ik zeggen, d'r wazzen wel knoeperts bij. Ik loëf dat de langste boët hóngderdzes-tien meter is. Da's óngeveer net zoë lang as acht bósschuiten achter mekaar. Daer zouden ze een héël zeutjen vis mie kunnen vangen. De Zuierzee zou in één klap halluf leeg eweest hemmen.

Dee "Tallships" kómmen vanuit de héële wereld anveren óm d'r aigen hier te laeten bekij-ken, wat dus oëk gebeurt. Wij wouen dat oëk welderies bekijken en dochten, we zeuken een mooi plakkien óp langëst 't Noordzeekanaal en gaen dat 's effies óp óns gemak bekijken. 's Marrëges vroeg weg. Óm zeuven uren zatten we al in de auto en óm acht uren zatten we langëst 't kanaal. Prachtig plakkien, we kónnen ze zoë vanof IJmuiden an zien kómmen. Temin-ste, dat dochten we too. 't Was nog rustig, mar 't wurden al gauw drukker. An de overkangt van 't kanaal kwammen d'r ammar meer boë-ten anveren richting IJmuiden. Óp 't lest hoëpten ze óppe, zoëvuul boëtjies. Mar wat arger was, an ónze kangt kwammen d'r oëk boëten an en

dee góngen persies vur ónze snufferd leggen. Dat was nou niyt waar wij óp zatten te wachten, mar ja, wat dooë je d'r an. Niks.

In 't begin was 't nog een bietjen frissies, mar óm een uurtjen of tien kwam 't zónnetje een bietje deur en wurden 't angenaem. De krant had ik al uit en de koffie óp, dat hadden we mieëneumen want we wisten wel dat we een aardig poësien mózzen wachten.

En too, óm half twaalf kwam de "Stad Amster-dam" d'r aindelijk an, gevolgd deur 't fregat F804 van de marine. Nooit eweten dat dat oëk een zailschip was. Mar een mins is nooit te oud óm te leren, zoë zie je mar weer. Daernae kwam d'r weer zó'n knoepert an. Van dee eer-ste dree kónnen we nog wel een kiekie maken, mar daernae was 't ovvëleupen mó't kiekies maken. 't Kón netuurlijk nog wel, mar je zag-gen alléénig nog mar de masten van de groë-tste boëten en vur de rest miegelden 't van de klaine boëtjies dee allemol persies vur je snuf-ferd góngen varen. De lol was d'r of. We binnen nog een uurtjen blijven zitten, mar binnen too mar óp huis annëgaen. 't Vurdéel was wel dat we vur de drukte weer thuis wazzen. Mar as 't zoë deur gaet, gaet "Seel" an z'n aigen succes ten ónger. Ik zal gien tweede mol gaen kijken óndanks dat ik wel geneuten het.

*Klaas van IJs van Jaap en
Jannemeut van IJzok.*

Een klein verhaaltje over het 12^{1/2} huwelijk van de ouders van Bep (G.L.) de Boer

Op 5 juni 1944 waren onze ouders 12^{1/2} jaar getrouwd. Ondanks de oorlog hebben zij er toch nog een leuk feestje van kunnen maken. Mijn vader deed dienst bij de Luchtbescher-ming in Huizen; dat hield in dat hij drie nachten op de kerktoren van de Oude Kerk dienst deed en één nacht op het politiebureau. Zodoende had hij veel contact met de politiemensen. En zo gebeurde het op die 5e juni dat bijna de hele politiemacht van Huizen, want er moest toch iemand op het bureau blijven, in optocht op de fiets naar ons huis aan de Visserstraat kwamen. Voorop reed Hazeveld met een grote pot in zijn arm met daarin een hortensia met 12 grote bloemen en één klein bloemetje. De

bloempot of vaas was beschilderd met de tekst: "Ter herinnering aan uw 12½ jarige echtvereniging. De Politie Huizen".

De vaas was afkomstig van de ESKAF, potterie De Driehoek, die in Huizen was gevestigd aan de Havenstraat bij de haven. De vaas is jarenlang meegegaan met alle verhuizingen van mijn ouders. Enige tijd geleden vond ik de vaas bij ons op zolder en na ruggespraak met onze kinderen is de vaas verhuisd naar het Huizer Museum.

Bep (G.L.) De Boer

De bakkers en andere winkels

Dit verhaal gaat over een wat bijzonder beleid vroeger bij ons thuis. Het betreft onze klandizie bij, met name, de bakkers in Huizen. Ik weet niet of het er overal zo toeging, maar wij waren de klant van vele bakkers en diverse kruideniers. Eén en ander had, naar ik begrijp, te maken met de klandizie die onze ouders vanuit hun thuis hadden 'meegebracht' en waarvan kennelijk werd verwacht dat die ook in hun huwelijk zo bleef. We woonden toen aan de Meentweg nummer 2 (thans J.L. van Osstraat 2).

Laat ik dichtbij huis beginnen. Tegenover ons, met achteringang aan de 'steeg', woonde bakker **Evert Boerhout**. Daar kochten wij het

bruinbrood, het roggebrood en niet te vergeten de ontbijtkoek en kantkoek. Gewoon ook omdat die beide broodsoorten van hem heel lekker waren en de ontbijtkoek als het ware nog lekkerder. Ook wel Gooise moppen. En krakelingen! Van die taaie, hmm. Af en toe werd er ook een stukje gist gekocht. Dat werd gebruikt om beslag te laten rijzen, bij voorbeeld dat van 'broeder' - een baksel van een soort brooddeeg, met krenten, rozijnen en sukade, dat na het rijzen in een gietijzeren pan op een petroleumstel zachtjes werd gebakken. Later kreeg je dan een stuk ervan op je bord, met suiker, en werd er warme melk overheen gegoten. (Brr, eet smakelijk, net alsof je je beker melk had omgegooid over je bord en het brood dan toch op moest eten. Maar de rest van het gezin vond 'broeder' lekker!)

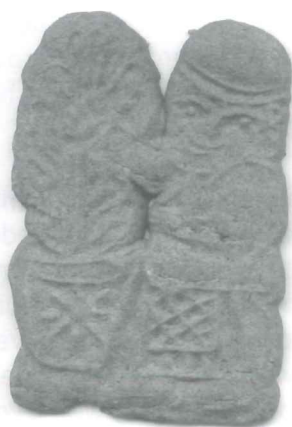
In de oorlogstijd, toen alles in de Hongerwinter van 1944 zo schaars werd, maakte moeder soms ook zelf brood(deeg). Dat ging in trommeltjes en werd gestoomd in het wasfornuis. Zoete appeltjes mochten op de oven van Evert Boerhout gedroogd worden. Takkenbossen, om de oven te stoken waren er nog wel. Evert Boerhout had een lieve vrouw Klaasje, een dochter Henny en twee zoons: Jan en Evert. Die laatste kwam ook aan de deur verkopen.

Een stukje verderop, op de hoek van de Koningin Wilhelminastraat en de Kronenburgerstraat woonde bakker **Hendrik van den Born**. Verre familie? Hoe dan ook, daar kochten wij het witbrood en op zaterdag kadetjes/puntjes en ook wel koekjes. Het Zweedse wittebrood kon daar ook worden gekocht. Ook van die bakker heb ik zijn oude vrouw, Aaltje, nog gekend. Een klein vrouwtje, met Huizer kleren. Als je in de winkel kwam, als klein meisje, reageerde ze lief. Want ik was altijd een beetje bang voor vreemde mensen.

De derde bakker, zullen we maar zeggen, was **Henk Kruijmer**, op de Molenberg. Hij had (en heeft) de lekkerste 'mannetjes'. En bij verjaardagen werden daar de taartjes besteld. Henk Kruijmer was getrouwd met Pieterneel Vos, een zus van 'tante' Teuntje. (Geen echte tante van ons, maar de vriendin van onze eigen tante.) Tante Teuntje was daar heel

veel in huis werkzaam en als je in de winkel kwam kon je haar daar ook vaak treffen. Dat was 'bekend'. De winkel stond boven op (het restant van) de Molenberg, met de ingang aan de Molenberg. Bakkerij en winkel zijn er nog steeds, maar nu met de ingang aan de Hellingstraat. [De molen, die ooit daar gestaan had, was al in 1916 verkocht aan en verhuisd naar het Nederlands Openlucht Museum in Arnhem.]

Zowel de winkel van Evert Boerhout als die van Henk Kruijmer waren ouderwetse bakkerswinkels, met grote trommels waarop de namen van de koekjes stonden geschilderd. En een

koektrommels

eenvoudige weegschaal met koperen schaal-tjes en gewichten op de toonbank.

De vierde winkel was die van **Jan Rebel** ('Jan van Ijp') aan de Havenstraat, schuin tegenover Ome Willem Koeman. 'Jan van Ijp' was een grote, dikke man. Als je hem even in de winkel zag, was het een echte 'bollenbakker', altijd een beetje witbestoven van het meel. Zijn vader en moeder, Gerrit Jan Rebel en IJbetje Gooijer, waren vrienden geweest van onze opa Klaas Schaap. Dat was waarschijnlijk dan ook de reden voor de durende klandizie in de vorm van, op zaterdag, het kopen van kadetjes. En ook wel speculaas.

Vervolgens: **Henk Schaap**, de bakker aan de Havenstraat, bij de Oude Kerk. Ook verre familie. Die had een al wat meer moderne winkel. Daar kochten we koekjes voor de zondag en

ook wel speculaas, denk ik. Aan 'mannetjes' kleefde namelijk de gewoonte in Huizen dat je die kocht van verschillende bakkers. Om dan vervolgens veel over de kwaliteit en de smaak te delibereren, aan de koffie 's zaterdag- of 's zondagsavonds als er familieleden of kennissen op de koffie waren 'gevraagd'. Ik denk dat we bij Henk Schaap niet elke week kwamen.

Tenslotte hadden we ook nog een zogenaamde 'kouwe bakker'. (Een bakker die niet zelf een bakkerij en winkel had, maar elders bakte en aan de deur kwam venten.) Dat was **Jan Brasser**. Van hem kocht moeder gevulde koeken en soms een krentenmik.

Zo was het dus een hele rij bakkers en werd ieder, toch wel met wijs beleid, te vriend gehouden. Datzelfde gold ook wel voor de kruideniers.

Ten eerste was dat **Jans Kerkmeester** - later Klaas Kooij - aan de Lindenlaan. De meeste kruidenierswaren kwamen daar vandaan. Pluspunt van deze winkel was dat er al veel verpakt verkocht werd. Dat stond moeder wel aan, omdat ze dat wel hygiënisch vond.

Vervolgens: '**Janne van Harp**'. Een begrip, eigenlijk in heel Huizen. Waarschijnlijk ook om haar karakteristieke, oude winkeltje aan

de Visschersstraat. Van het interieur bestaat een ansichtkaart en Janne staat daar ook op. Precies zoals wij als kinderen haar nog hebben gekend. Janne van Harp, een weduwe, woonde dus dichtbij (het huisje van) onze opoe Koeman. In haar winkeltje verkocht ze nog heel veel 'losse' waren, zoals bloem en suiker uit grote juten zakken. En uit open schappen met een grote metalen schep erin. Er stonden ook grote glazen stopflessen met snoep en er hingen puntzakken. Janne verkocht ook borstels, bezems en boenders en zo. Een leuk winkeltje om te komen. En Janne was een propere winkelierster.

Tenslotte was er ook nog **Jannetje Zwart**. Die woonde op de hoek van de Langestraat en de Plaveenseweg. Die winkel van Jannetje, waar ze na het bellen - een echte klingelbel! - van de winkel deur kwam binnenlopen met steevast: "Jàh...". Het was er eigenlijk nogal ongeordend, maar Jannetje wist er feilloos de weg in. En als je dan naar iets vroeg zei ze ook altijd: "Wacht effen hoor..." en toverde dan het gevraagde tevoorschijn. Het waren altijd verpakte waren die we daar moesten kopen. De onverpakte waren, zoals erwten en bonen, stonden in open juten zakken o.a. in het looppad opgesteld. Toch werd ook haar de klandizie gegund. Zij was geen weduwe, maar een gescheiden

vrouw die hard moest werken voor de kost. Als ze de 'rekening' op ging maken krabbelde ze de prijzen met een stompje potlood op een vodje papier, gedurig even likkend aan het potloodje, en ratelde de cijfers om op te tellen snel achter elkaar op. Het rekenen ging haar goed af.

Eigenlijk is er nog één winkel om te noemen. Dat was de grutterij van **Jacob Kos**, aan de Kerkstraat. Een prachtwinkel. (Ik bedoel: om zo in een museum te zetten.) Je liep vanaf de straat een pad af naar het winkelraam en de -deur, die grotendeels bestonden uit donkerblauw, rood en geel glas-in-lood. Binnen was het een pijpenla-vormige winkelruimte met een lange toonbank en een ouderwets interieur met allemaal bakken en tonnen met graansoorten. Natuurlijk ook een weegschaal op die toonbank. Door de gekleurde glas-in-lood-ruitjes was het licht binnen ook wat speciaal. En het rook er altijd bepaald eigenaardig, een beetje vies vond ik. Maar het was een schone winkel. Wij kochten daar het ochtend-/kippenvoer: maïs en graan.

Dit verhaal valt te dateren zo tussen de jaren dertig en vijftig van de vorige eeuw.

Lies Schaap Ede

Bakkerij H. Kruijmer B.V.

**Specialiteit in Huizer
speculaas en ontbijtkoek**

Hellingstraat 14 • Huizen
Tel. 035-5253368

KWEKERIJ SPILT

EENJARIGE ZOMERBLOEIERS
& PRACHTIGE BASKETS
UIT EIGEN KWEKERIJ

GROENTE- EN KRUIDEN PLANTEN

RUIM ASSORTIMENT TUINPLANTEN

WWW.KWEKERIJSPILT.NL

Huizerstraatweg 2, 1411 GN Naarden, 035-6949288

ALS U GEEN TIJD TE VERLIEZEN HEEFT...

Als het om uw woning gaat gaan ze bij
Hagedoorn-makelaars nét een stapje verder,
lopen ze nét wat harder. Als dat nét is wat u
nodig heeft bel dan 035-526 69 10

Eemlandweg 2 | 1271 KS Huizen
T 035-526 69 10 | F 035-526 65 89 | info@hagedoorn-makelaars.nl
www.hagedoorn-makelaars.nl

Damesmode „De Gunst”

*Een vertrouwd adres
in een nieuw jasje.
Een kijkje is zeer
de moeite waard.*

Damesmode „De Gunst”

Lindenlaan 7, 1271 AV Huizen, 035 - 5253747

Frank Walder - Setter Lady - Freya - Sommermann -
Toni - Sylbo - Zerres - Gelco - Freetex - Lebeck

Vleeswaren van **NICO & ALIE KLEIN** Groot in kwaliteit

Kaaphoornstroom 20, Tel. (035) 526 23 15
Beursweg 16, Tel. (035) 525 38 32
HUIZEN

**Donderdag op de markt in Bussum,
Wilhelminaplantsoen.**

**Zaterdag op de markt in Huizen,
Oude Raadhuisplein.**

**40 SOORTEN BONBONS
EN DIVERSE ANDERE
CHOCOLADE HEERLIJKHEDEN.**

IN EEN PRACHTIG AUTHENTIEK PAND OP DE HOEK
HAVENSTRAAT/MIDDENWEG.
KOM KIJKEN EN GENIETEN!

OPENINGSTIJDEN

WOENSDAG	13.00 - 17.00 UUR
DONDERDAG	13.00 - 17.00 UUR
VRIJDAG	10.00 - 18.00 UUR
ZATERDAG	10.00 - 17.00 UUR

SUIKELASCHUUR@GMAIL.COM
035-7852191

Guido Sterk
Juwelier

Oude Raadhuisplein 3 - Huizen

De gezellige woonwinkel met
gebruikte, maar ook nieuwe
meubels en woon accessoires.

Lindenlaan 25 1271 AV Huizen

T: 035 - 544 85 33 • E: info@deboedelwagen.nl

www.deboedelwagen.nl

VAN DEN TOL

o p t i c i e n s

Oude Raadhuisplein 4, 1271 RH Huizen

Tel. 035 - 525 38 55

plein@vandentolopticiens.nl

Oostermeent-Oost 84, 1274 SN Huizen

Tel. 035 - 525 38 53

oostermeent@vandentolopticiens.nl

www.vandentolopticiens.nl

Traditie in kwaliteit

HAN LANDMAN

TOPSHOE.NL

Lindenlaan 3 • 1271 AV Huizen • tel 035 52 51185

van **Bommel**
SUPERIOR SHOES®
SINCE 1734

IETS TE VIEREN?

theater, jubilea, trouwlocatie, bijeenkomsten, recepties

Hellingstraat 9, 1271 VA Huizen

T: 035 525 62 52

E: boerderij@spant.org

I: www.deboerderijhuizen.nl

Westland Verzekeringen
Makelaars in Assurantiën

Golfstroom 18
Postbus 38
1270 AA Huizen
Tel.: 035 5261370
Fax: 035 5240384

Westland Verzekeringen Digitaal
info@westland-verzekeringen.nl
www.westland-verzekeringen.nl

Wandelingen langs de Gooise kust

In de Ratel van september en december 2014 en februari 2015 zijn drie wandelingen uit 1946/47 opgenomen, die beschreven waren door Rinke Tolman en gepubliceerd in 'IN WEER EN WIND' van maart 1947 (9e jaargang nr. 10), het enige nummer van dit tijdschrift dat wij hadden. Kort geleden meldde Piet Bakker echter dat hij een boek bezit met alle zestig (!) 'tochten naar en langs het IJsselmeer' gebundeld onder de titel 'Zwervend langs de Zuidwal' door Rinke Tolman en uitgegeven in 1949. Het was bijzonder leuk om dit te mogen inzien. Zo kunnen nu de drie losse wandelingen worden gezien op hun juiste plek in de rapportage van een anderhalf jaar durend project (oktober 1946 tot eind 1947). Al is er nog veel herkenbaar, in de afgelopen bijna 70 jaar is er natuurlijk het nodige veranderd langs de kust bij Huizen en is ook dit geschiedschrijving geworden. Hieronder volgt een deel van de inleiding uit het boek en nog één korte wandeling, namelijk die voorafgaand aan de eerste wandeling in de Ratel van september 2014. Het boek is inmiddels aanwezig in ons archief. Red.

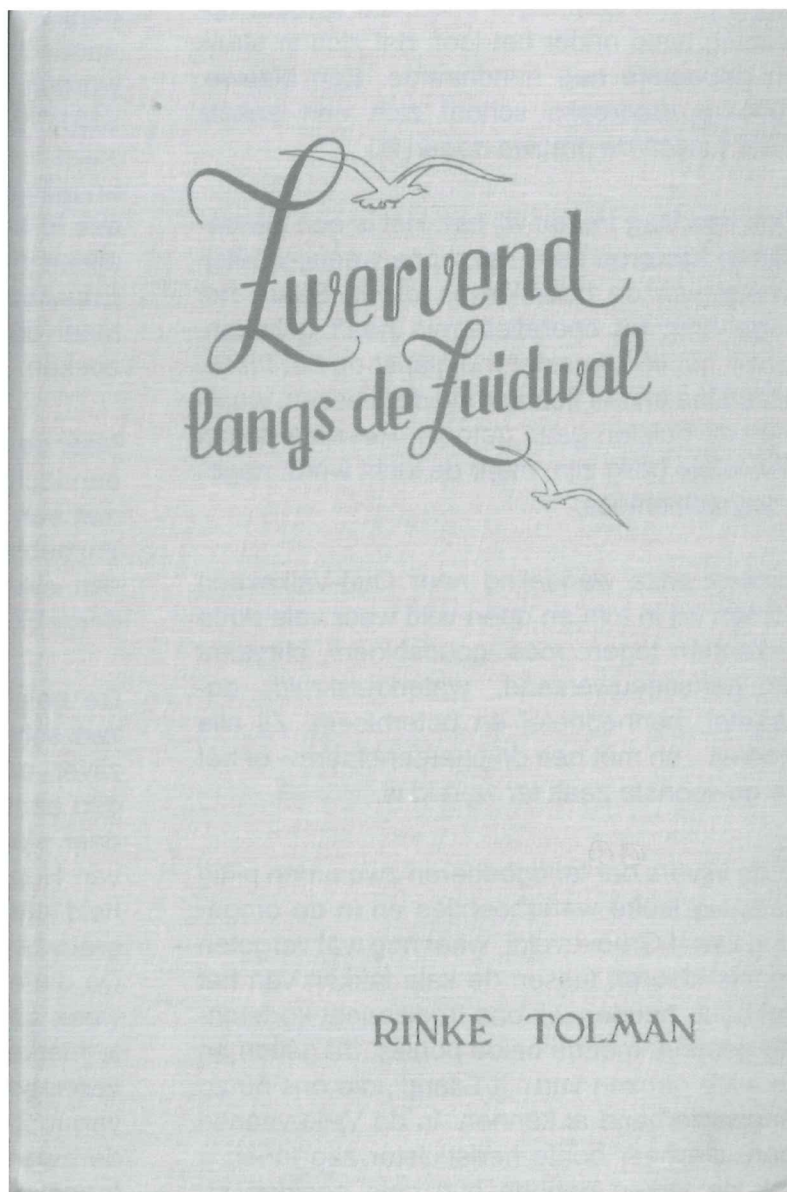
Zwervend langs de Zuidwal

Rinke Tolman

Enkele regels vooraf

Ongeveer vijftien maanden lang, gemiddeld een dag per week, zwierf ik in de periode van omstreeks medio October 1946 tot het einde van 1947 met een goedge-luimd metgezel langs de oever der voormalige Zuiderzee; voor onze tochten kozen wij het kustgedeelte uit van Muiden tot Elburg.

De excursies waren, zelfs in 't barste wintergetij en bij de felste zomerhitte, feestelijke gebeurtenissen, want wij maakten kennis met een landschap, weergaloos boeiend, zowel wat het algemene aspect als de natuurdetails betreft. Wat wij met verheugde ogen waarnamen, noteerde ik in een zestigtal beknopte reisverslagen, die voor menig natuurvriend een opwekking mogen zijn ons voetspoor te volgen. Men beschouwe het boek, wat het planten- en dierenleven aangaat, tevens als een eenvoudige poging tot 'boedelbeschrijving'. Misschien is dit werk voor anderen aanleiding op dit eenvoudig inventarisatie-begin voort te bouwen, want in wetenschappelijk opzicht is daar aan de kust van 't IJsselmeer - waarom werd bij de naamgeving

niet aan Flevo of Almeri gedacht? - nog ontzaglijk veel te doen. Wij hopen eveneens de amateur-veldbiologen wegen te hebben gewezen naar een intens natuurgeenot...

Vierde tocht.

ER ZINGT EEN PUTTER TUSSEN DE WILGENROZETJES

Het tijdvak van 17 – 22 November (1946, Red.), wederom een vorstloze periode, stond eveneens 'in het teken' van de kleine wintervlinder. Er was weer levendig vertier in mijn tuin van staartmezen en de verwanten daarvan, de winterkoningen werden zich als wakkere musici, maar voor de aardigste verrassing zorgde een merel, die de 17de in Soest tot onze grote verwondering een volledig lied zong, vol geestdrift en van verrassend lange duur. Overvloedig viel in het zestal dagen de regen en meermalen stond er een zeer stijve bries, die verdere opruiming hield onder het loof, dat zich in struik en geboomte nog handhaafde. Een blauwe, zonnige urenreeks schoof zich een enkele maal tussen de grauwe dagen in.

Ook vandaag *treffen* wij het. Het is een genoeg te luisteren naar het rappe wèètsj-wèètsj-wèètsj van de boomklever, die in Baarn het hoge hout tot operatieterrein heeft gekozen, terwijl het licht koesterend glanst op het frisse, bitse blad en het fleurig rood der bessen, waarmee de hulsten gaan getooid. Het mag dan al een ietsje heilig zijn, maar de lucht wordt nagevoelbaar wolkenloos.

Tijdens onze wandeling naar Oud-Valkeveen komen wij in tuin en open veld weer vele oude bekenden tegen: roos, goudsbloem, chrysant en herfstleeuwentand, waterkruid, dovenetel, hennepnetel en boterbloem. Zij alle bloeien - en met hen de paardenbloem - of het de gewoonste zaak ter wereld is.

In de vijvers der landgoederen zwemmen pittig bedrijvig leuke waterhoentjes en in de omgeving van 't Graeeveldt, waar nog wat vergeten appels kleuren tussen de kale takken van het fruithout, houden wij ons traditioneel kortstondig gesprek met de beide ponies, de geiten en de witte ganzen van 't Eiland', die ons nu zo langzamerhand al kennen. In de Valkeveense laan, die haar bonte herfstluister zag tanen - ook de lorken hebben hun gele naalden nu

grotendeels afgeworpen - krijzen de kepen gemelijk, zoals bij hen gebruikelijk is en de mezen tinkelen en pinkelen eveneens, zoals bij hen gebruikelijk is.

Op het terrein van de uitspanning Oud-Valkeveen worden wij, gelijk bij vorige gelegenheden, begroet door het aanhankelijke schaap, dat Jopie heet en dat altijd een eindje met ons meeloopt. De buizerd is weer present en zeilt boven de rimboe, waar bitterzoet zich verraadt door felrode bessen. Later komt er, van ver boven zee, nog een soortgenoot opdagen, die misschien nog op de trek is en dus nog geen vast jachtterrein heeft uitgezocht. Op de trekmerels oefenen de meidoorns weer een magnetische aantrekkingskracht uit. Wij zien ook nog een andere lijstersoort, een koperwiek, overtrekken.

De zulte, die ons al zo lang vervolgt, bloeit nog dapper, maar wij wijden ditmaal niet zoveel aandacht aan de plant, omdat wij in beslag worden genomen door een eenzame, indrukwekkende mantelmeeuw, die op het strand staat te filosoferen. Numeriek stelt de eenden- en talingenbevolking ditmaal weer teleur, maar des te talrijker zijn nu de groenlingen, die niet alleen in het riet en tussen de dorre staken van Eupatorium en harig wilgenroosje schuilen, maar collectief op de strandwei naar voedsel zoeken. Zij zijn nu wel een vijftig man sterk.

Naar de strandwei gaat ditmaal onze bijzondere aandacht uit, omdat zij als het ware bezaaid ligt met een zilverachtige, geleachtige substantie. Wij hebben te doen met een massaal optreden van slijmzwammen, die aan kikkerit of iets dergelijks doen denken.

De beide snippensoorten en de sneeuwgorzen schitteren vandaag door afwezigheid, de zilver- en kokmeeuwen zijn door een bescheiden aantal individuen vertegenwoordigd, doch daar staat tegenover, dat, deze keer de kant van Huizen uit, de zwanen weer hun schoonheid etaleren. Er zijn, te oordelen naar hun grauwbrown kleden, ook een aantal jongen bij. De dieren zijn minder schuw dan die van een week geleden, duidelijk valt door de kijker op te merken, dat ze bezig zijn met de spijziging, vermoedelijk doen zij zich te goed aan wortels van fonteinkruiden. Boven de voedselzoekende zwanen verplaatst zich Westwaarts in V-formatie een troep donkere vogels: rotganzen.

Onder de blauwe hemel trekt voortvarend een ferme troep kieviten, waarbij de zwart-wit-contrasten door het zonnige weer prachtig tot hun recht komen, eveneens naar het Westen.

In de vergadering van de houtduiven, die ten getale van vele honderden rustig in het geboomte van de hoge oever zaten te soezen, ontstaat op zeker ogenblik een hevige beroering; het geduchte vleugelgeklepper weergalmt in het belendende bos. De reden van de ontsteltenis wordt ons echter spoedig duidelijk: een slechtvalk wil een boutje kapen en slaagt in zijn tactiek om één der duiven te isoleren. Met letterlijk pijlsnelle vaart, stoot hij op de afgezonderde, maar misschien verontrust door onze plotselinge verschijning, laat zijn trefzekerheid een ietsje te wensen over met het gevolg, dat de belaagde houtduif nog net op het nippertje aan de klauwen van de vervaarlijke rover ontsnapt.

Breder dan vorige keren is vandaag het strand. De duizenden bieten, waarschijnlijk afkomstig van een weggespoelde deklust, die de vorige week door de golven werd omspoeld, liggen nu allemaal op het droge. Op een ferme afstand lijkt het net, of er grote scharen eenden liggen uit te rusten: de eerste keer vlogen wij er ook werkelijk in, maar toen de kijker er aan te pas kwam, zagen wij terstond, dat wij niet met vogels, maar met een partij verloren gegaan veevoer hadden te doen.

Het zachte, stille en zonnige weertje brengt, juist als wij onze boterhammen uit het vuistje oppeuzelen, een kloeke dagvlinder op de vleugels, die boven de rimboe rondvliegt. Jammer, dat wij, doordat wij de schubvleugelige slechts als een silhouet zien zonder enige kleuraanduiding, de soort niet kunnen vaststellen. Was het misschien een late admiraal?

Wij worden ook nog even aan vlinders herinnerd, als wij de stengels der lislodden bekijken. Vele vertonen gaten, die te wijten zijn aan de vraatzucht van uilenrupsen, die deze Typhastengels plegen te bewonen en daarin ook verpoppen. Als wij die stengels openpeuteren, liggen de chitinehuiden der uitgekomen poppen daarin nog besloten en wij ervaren, dat kevers en spinnen ze hebben uitverkoren als een warme en welbeschutte overwinteringsruimte.

Een forse zweefvlieg verkent eveneens het lenteweertje en installeert zich op het bloeischerm van een engelwortel.

Een der aardigste waarnemingen doen wij bij het strandweertje, waar een kleurenrijk vogeltje neerstrijkt in een wilg. Het blijkt een puttertje te zijn, die een geweldige belangstelling aan de dag legt voor de z.g. wilgenrozetjes; elk dier gallen, die, zoals men weet, hun ontstaan te danken hebben aan galmuggen, wordt met de snavel volhardend bewerkt. Hij slaat er geen

enkele over. Wat peutert die vogel eigenlijk uit die woekeringen? Het is ons een raadsel. Maar het interessante is, dat de putter, zo onder het voedsel zoeken door, een liedje gaat zingen, heel fijntjes, gezellig en volhardend. Tot op een paar meters afstand kunnen wij hem naderen, maar dan vliegt hij op, aan het verrukkelijke liedje komt een einde en de putter voegt zich bij het veeltallig gezelschap der groenlingen, die op de bodem hun kostje ophalen.

Aan het einde van onze excursie menen wij een groot aantal donkere vogels in het struik-

gewas te zien zitten, maar als wij dichterbij komen, ontdekken wij, dat de zwarte dotten, die wij voor dieren aanzagen, misvormde bladeren van de kurkiep (*Alnus campestris suberosa*) zijn, die een inktkleur hebben aangenomen. Het geheel ziet er erg zwartgallig uit; in werkelijkheid moeten olmenbladluizen voor de afwijkingen van het iepenloof verantwoordelijk worden gesteld.

23-11-'46.

Huizen in de 9de eeuw

Deel 2

(deel 1 werd gepubliceerd in de Ratel van mei 2015)

Henk Schipper

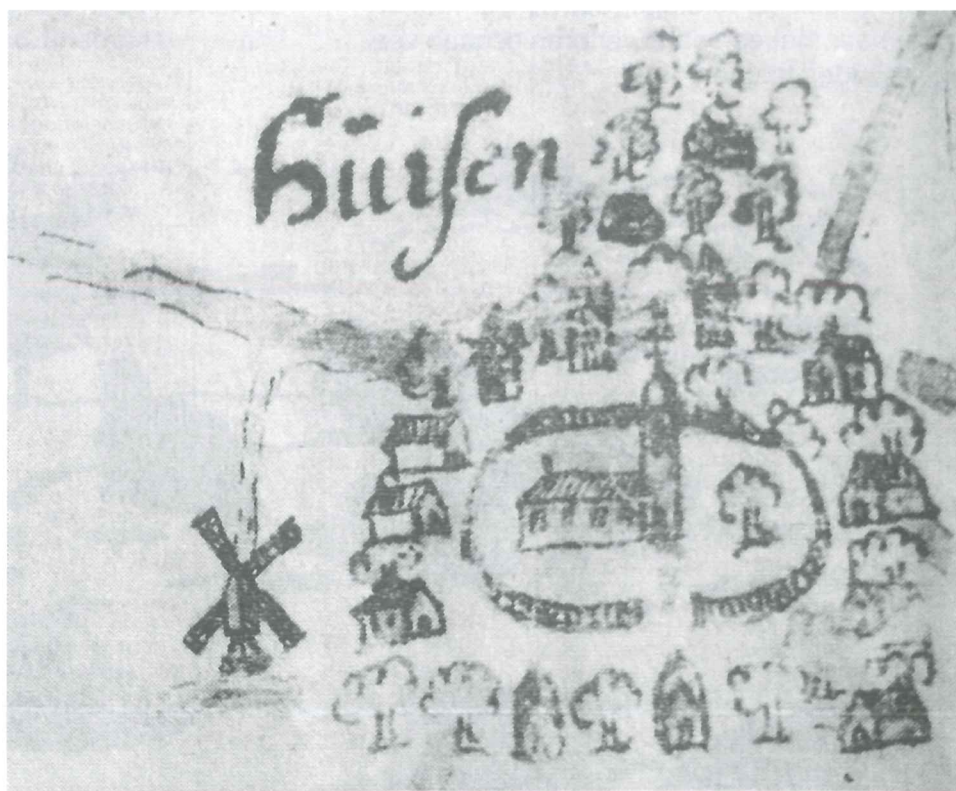
De eerste vraag die opkomt bij 'Huizen in de negende eeuw' zal zijn: was er toen al bewoning in Huizen? Ik probeer hieronder argumenten aan te voeren waarom ik denk dat dit al of niet het geval is.

Oud Naarden

In de negende eeuw was er in ieder geval wel al bewoning in het oude Naarden aan de 'Narde': daar was een haven en een kerk, er werd handel gedreven en er was waarschijnlijk visserij. Of er ook veel boerenbedrijf was is onwaarschijnlijk: de Oud-Naarder eng lijkt op de oude kaarten niet erg omvangrijk - de hellingen achter het dorp waren mogelijk niet zo geschikt voor landbouw. Wel zal in de loop van de tijd een deel van de eng overspoeld zijn door de Zuiderzee. Voor een boerderij lag het plaatsje te laag.

Toch moet het oude

Naarden een achterland gehad hebben dat handelswaar leverde, waarschijnlijk in de vorm van voedsel. De afdrachten aan de landsheer waren in die tijd in natura, geld werd nog niet veel als ruilmiddel gebruikt. Ongetwijfeld was er ook visserij en daarvoor moet ook een afzet-

Huizen. Detail uit kaart van het Gooi in de atlas van Blaeu, 17e eeuw. De molen staat aan de verkeerde kant van de weg. De tekening lijkt op fantasie.

Fig.1 uit scriptie J. Mars. Huizen ca 1830.

gebied geweest zijn. Er was in het Gooi toen al een boerenbewoning. Ook in Huizen?

De Naam

De oudste vermelding van de naam van Huizen is Huysssem. Deze vermelding stamt uit 1382¹ en is een samenstelling van de woorden 'huis' en 'hem'. Dit kan vertaald worden als 'plaats waar een huis staat'². Bij het woord huis in die tijd denkt men meestal aan een stenen hoeve, bewoond door een vertegenwoordiger van de landsheer. Dat was hier niet het geval. Natuursteen was hier niet en moest van ver gehaald worden en de techniek van het bakken van stenen was sinds de Romeinse tijd vergeten. In de negende eeuw moet men denken aan een uithof of hoeve van hout, riet en plaggen, waar een betrouwbare horige de opbrengsten van het land verzamelde voor transport naar de landsheer³. Deze landsheer zal dan in de negende eeuw de Ludger-familie in Zwesen, Zui- len, zijn geweest ofwel het klooster te Werden.

De Taal

Over de taal die in de negende eeuw in het 'Naardinckland' werd gesproken is weinig te zeggen. De plaatsnaam Huysssem kan zowel van Friese als van Saksische oorsprong zijn².

De Ludgeriden (zie hiervoor deel 1) waren van Friese komaf. Als er al bewoning was in de negende eeuw lijkt het logisch te veronderstellen dat de eerste bewoners hier Friese kolonisten waren⁴. De bestudering van het Huizers door de dialectgroep in verband met het schrijven van een woordenboek zal hierin misschien meer duidelijkheid geven. Het is ook mogelijk dat het Huizer dialect zich pas veel later heeft ontwikkeld.

Het Dorp

Hierbij baseer ik mij in hoofdzaak op het proefschrift van J. Mars: "Vorm en Genese van Dorpen in het Gooi en op de Utrechtse Heuvelrug"⁵. Hij beschrijft het oude dorp als een esdorp met engen aan de westzijde en laagland aan de oostzijde. Dat laagland bestond uit veen en moeras. Het diende als brandstof en hooiland. De essen lagen hoger dan het dorp.

De oudste gedetailleerde kaart van Huizen is de kadastrale kaart van 1824. Hierop is de verkaveling uit die tijd te zien. Het grondpatroon van de kavels ziet Mars als blokvormig langs de Lindenlaan en Voorbaan. De blokken zijn later soms opgedeeld en afgerond, waardoor kleine brinkjes ontstonden.

Bij de kerk is een kleine driehoekige brink. De oorspronkelijke brink, waar de schaapskudden verzameld werden, situeert hij echter aan de westkant, ongeveer tussen de Julianastraat en de Voorbaan. De kleine kavels aan de noord-oostkant met de vissershuisen zijn van veel later datum. Daar woonden ook veelal de wevers.

De eerste bewoning zal langs de Voorbaan zijn geweest, mogelijk een restant van de oude Romeinse weg op de hoogte van 5 meter boven het zeeniveau⁶. Het centrum lag tussen de kerk en de molen. Mars waagt zich niet aan een datering van het ontstaan van het dorp maar hij zegt wel dat het van hoge ouderdom is.

De kerk

Huizen werd in 1409 een zelfstandige parochie. Met de bouw van de kerk zal al aan het einde van de 13e eeuw begonnen zijn⁷. Volgens Harmen Kos was dat in 1380⁸. Veel eerder moet er al een kapel gestaan hebben, die ressorteerde onder de kerk van Oud Naarden. Lustigh schrijft dat de kapel naar de kerk van Oud Naarden aan Thomas gewijd was⁹. Ook de later gebouwde kerk was aan deze heilige

gewijd. Dit duidt erop dat de kapel er al was voor de overdracht aan het Eltense damesklooster. In dat geval zou de kapel aan St Vitus gewijd zijn, zoals in de andere Gooise dorpen.

In Nederland was het tijdens het vroege christendom gebruikelijk kerken aan directe volgelingen van Christus te wijden, later kwamen de heiligen in zwang die in recentere tijden leefden. Thomas was een van de twaalf apostelen van Jezus en dus een directe volgeling. Dat duidt erop dat de kapel al vroeg gebouwd moet zijn. Toch is er heden ten dage twijfel aan het bericht over de naamgeving van de kerk door Lustigh. Hij zou niet altijd betrouwbaar zijn en het bericht wordt nergens bevestigd. Lambert Rijkszn. Lustigh leefde ongeveer 100 jaar na de invoering van de gereformeerde gezindte in Huizen. Hij kon het dus heel goed gehoord hebben van zijn ouders of grootouders. Ook moet hij beseft hebben dat het in afwijking was met de andere dorpen in het Gooi, waar de kerken aan St. Vitus gewijd waren.

In het blad "Buiten" van 5 oktober 1912 wordt over een luidklok in de kerk van Nederhorst den Berg geschreven. Op de klok staat ge-

SCHUITEMAN

ACCOUNTANTS & ADVISEURS

- Accountancy
- Fiscale dienstverlening
- HRM
- Corporate Consultancy

www.schuiteman.com

schreven: "het schoon geluid weleer verloren, doch nu door Hope's huis herboren, was wel Sanct Thomas toegewijd, ...". Dit zou slaan op de Huizer St. Thomaskerk. De betekenis is mogelijk dat de familie Hope een oude klok uit Huizen liet omsmelten en tot een nieuwe klok liet gieten. De schenking van de klok werd gedaan door ambachtsheer Joan Hope in 1790¹⁰.

In Zelhem vond men in de Lambertikerk de fundamenteën van een kapel die door Ludger

gebouwd moet zijn. Aan de hand hiervan heeft men een replica gebouwd - zie bijgaande afbeelding¹¹. De kapel staat nu bij het museum Smedekinck in Zelhem.

De Vikingen

Na ca. 850 worden de Ludgeriden niet meer genoemd. Het was de tijd dat de Vikingen ons land rovend, moordend en later handeldrijvend bezochten. Of zij ook de Gooise kust bezochten is onbekend. Er zijn geen berichten over.

Reconstructie van een door Ludger gebouwd kerkje in Zelhem. (foto Hist. Ver. Zelhem)

Wel werd onlangs op Huizer grondgebied een Vikingring gevonden, maar er zijn verder geen aanwijzingen dat zij hier geweest zijn. Wel waren zij aan de monding van Vecht vanwaar zij naar Utrecht en Dorestad konden varen. Huizen lag misschien te ver van de route om gevaar te lopen. De Vikingen, die hier kwamen waren meest Denen.

Wie het land in beheer had is onduidelijk. Pas in 920 blijkt dat het de graven van Hamaland waren.

Tenslotte

De bestudering van de geschiedenis moet zoveel mogelijk op feiten gebaseerd zijn. Daar waar deze schaars zijn of geheel mankeren komen reconstructies, aannames, waarschijnlijkheden, redelijke veronderstellingen of zelfs mythen en legenden te pas. Hierboven is geprobeerd de feiten aan te vullen met redelijke veronderstellingen. Het is nuttig om dit te doen. We hopen op nieuwe feiten zoals bijvoorbeeld archeologische vondsten, die het verhaal bevestigen, of weer nieuwe inzichten opleveren.

Noten:

- 1 D.Th Enklaar: Geschiedenis van Gooiland deel I, blz. 65.
- 2 H.J.Moerman: Nederlandse plaatsnamen, blz. 107.
- 3 P.W. de Lange: Toen het Gooi nog klein was, blz. 7.
- 4 J. Ruinen: Het oude Naarden, Mededelingen Museum Gooi e.O. nr IX 1967/8 blz. 55 e.v.
- 5 Doctoraal scriptie, blz. 100 e.v.
- 6 De Lange blz. 5.
- 7 L. Westland: De geschiedenis van de hervormde gemeente van Huizen, blz. 7.
- 8 H. Kos: Oe Oude Kerk in Huizen, De Ratel sept. 2004 blz 4.
- 9 H. Kos: Uit de verhalen van Lambert Rijkz. Lustich, De Ratel sept. 2007 blz. 13.
- 10 E.N.G. van Damme: De Willibrordkerk in Nederhorst den Berg, TVE maart 2008 blz. 17;
- 11 F. Booy: Nederhorst den Berg in oude uitgaven, TVE sept. 2013 blz. 230.
- 12 Zie internetsite Oudheidkundige Vereniging Salehem.

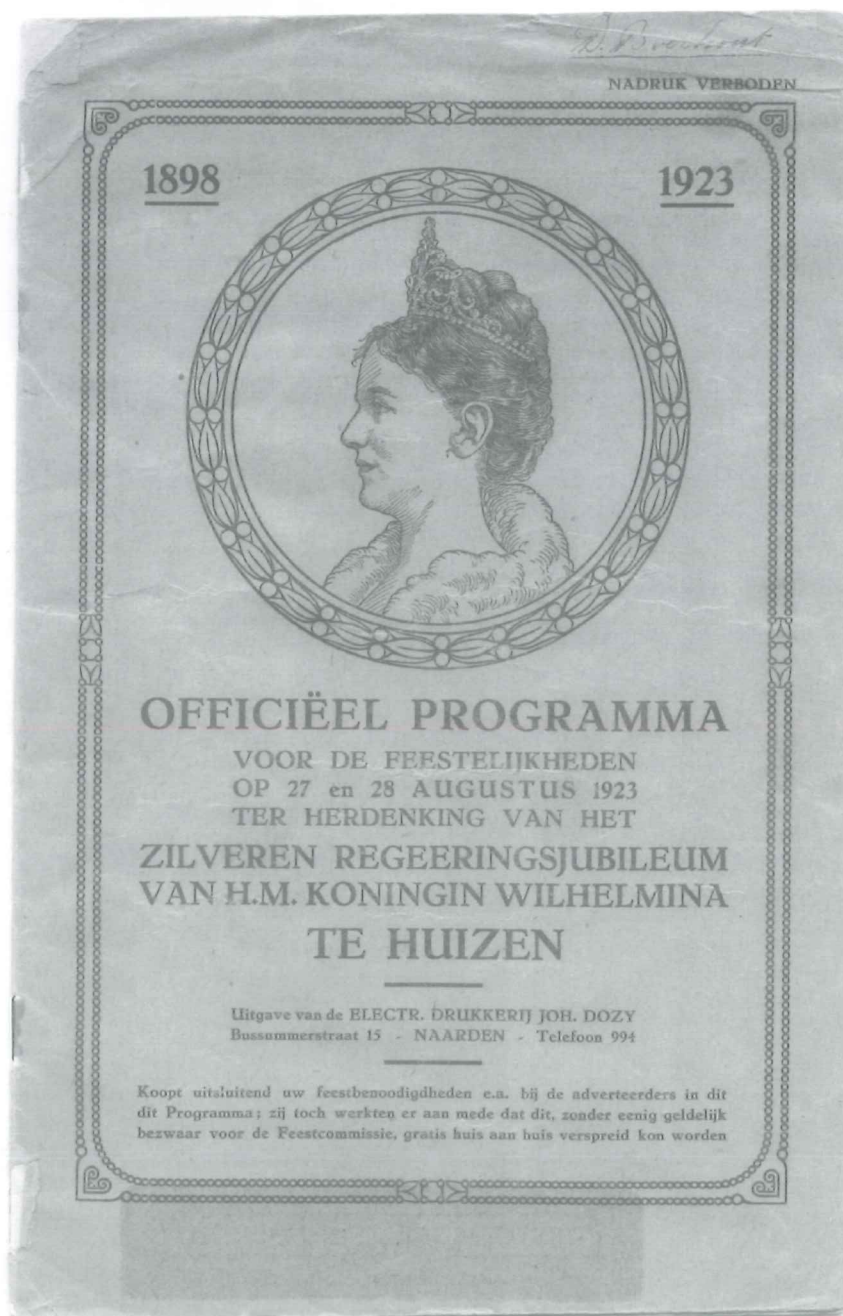
Foto doorkijkje naar de Oude Kerk van de fietsexcursie. (Zie blz. 6)

6 september 1923

Een kwart eeuw Koningin Wilhelmina

Vervolg van de Ratel van september 2013

In augustus 2013 was het 90 jaar geleden dat er in Huizen groots feest gevierd werd ter gelegenheid van het 25-jarig regeringsjubileum van Koningin Wilhelmina. In de Ratel van september 2013 (blz. 6 en 7) berichtten wij daarover aan de hand van 'Oranje Boven, 100 jaar Oranjevieringen in Huizen', hoofdstuk 3 'Een kwart eeuw Wilhelmina'. De foto's behorend bij dit hoofdstuk geven een goede indruk van de opvoering van het historie-spel 'De Inneming van Den Briel' op 28 augustus en ook de tekst van het spel is overgenomen! Uit ons archief konden we nog een drietal foto's toevoegen, die op 5 september 1923 verschenen in de Panorama. Kort geleden vonden we tot onze verrassing nog het originele officiële programmaboekje en hieronder vindt u een afdruk van het programma van de feestdagen 27 en 28 augustus 1923. Red.

ORANJE-COMMISSIE

E. J. TEN RAA, Burgemeester van Huizen. Eere-Voorzitter.
ANT. VOS G. Jzn., Voorzitter.
Jb. SCHAAP Lzn., Vice-Voorzitter.
G. BOUT Jzn., Penningmeester.
J. HAARKENS, 1e Secretaris.
D. DOLMAN, 2e Secretaris.

M. WIESENEKKER
W. v. d. BORN
H. BOS
H. KOOP Wzn.
W. H. ROOS
J. VISSER Jbn.

G. SLAGER
G. KRUIJMER Hzn.
Jb. TEEUWISSEN Jbn.
G. REBEL Jzn.
P. KRIEK Jzn.

Commissie voor Den Briel:
Voorzitter W. H. ROOS
Commissie v. d. Versiering:
Voorzitter H. KOOP Wzn.
Commissie v. d. Muziek:
Voorz. M. WIESENEKKER

Commissie v. d. Volksfeesten:
Voorzitter G. BOUT Jzn.
Commissie v. d. Terreinen:
Voorzitter H. BOS
Commissie v. d. Verlichting:
Voorzitter G. SLAGER

MAANDAG 27 AUGUSTUS 1923.

8 uur v.m. Koraal-musiek.
9 " " Kinderfeesten.
2 " n.m. Volksspelen.
8 " " Concert.

DINSDAG 28 AUGUSTUS 1923.

9 uur v.m. Sportfeesten.
2 " n.m. Historisch spel: Innemering van Den Briel waarna
Allegorische optocht.
8 " " Concert.
9 " " Gymnastiek en vuurwerk.

KINDERSPELEN.

MAANDAG 27 AUGUSTUS 1923.

8.30 v.m. Verzamen van de deelnemende kindren in de vers-
chillende scholen.
9. " De kinderen worden met muziek van de scholen afge-
haald, waarna een rondgang door de gemeente plaats heeft.
9.30 " Aanvang der spelen op het feestterrein.
Wedstrijden zullen worden gehouden in: Zakloopen,
Hardloopen, Touwtrekken, Ton-kruisen, Blaasdrappen,
Knikkersloopen, enz., enz.
Muziek van het Chr. Fanfarecorps „Huizen“.

VOLKSSPELEN.

MAANDAG 27 AUGUSTUS 1923.

1.45 n.m. De optocht, welke het dorp zal doortrekken, wordt op
het feestterrein samengesteld.
De indeling is als volgt:
Muziek - Chr. Fanfarecorps „Huizen“.
9 Ruiters.
7 Sjeesjes.
20 Fietsers.
51 deelnemers voor Tonsteken.
29 " " Boegsprietloopen.
19 " " Mastklommen.
2. n.m. De optocht verlaat het feestterrein en maakt een om-
meegang door de gemeente.
De terugkomst op het feestterrein is bepaald op 2.45.
De volksspelen worden in 2 afdelingen gehouden n.l.
A. en B.
Onder A vallen:
I. Ringrijden voor Sjeesjes.
II. " " Ruiters.
III. " " Fietsers.
Afdeling B omvat:
I. Tonsteken.
II. Boegsprietloopen.
III. Mastklommen.

6

3. n.m. Met de spelen, onder A genoemd wordt begonnen,
terwijl na afloop hiervan, de spelen van afdeling B
aan de beurt komen.
Na afhandeling van iedere afdeling zullen de behaalde
prijzen door den Voorzitter der Oranje-commissie aan
de winners worden ter hand gesteld.
De prijzen bestaan uit Kunstvoorwerpen.

8. n.m. **CONCERT**
te geven door het Chr. Fanfare-corps „Huizen“
Directeur de Heer J. A. Karsmeijer.
Wilhelmus.
1. Bondsmarsch.
2. Overture „Si j'étais Roi“ A. Adam.
3. Nederland in lied en dans J. Oomes.
4. Fantasia „Le Faisade“ A. Adam.
5. Oranjesliederen-marsch Karel.
PAUZE.
6. Piet Hein-marsch Hazebroek.
7. Overture „Egmont“ van Beethoven.
8. Fantasia „Dans la Bruyère“ Van Govaert.
9. Musica-marsch Van Blankenberg.
10. Wien Neerlandisch bloed.

DINSDAG 28 AUGUSTUS 1923.

8.45 v.m. Verzamen turners in het Gymn. lokaal (Openb. School).
9. " Optocht door de gemeente.
9.30 " Uitvoering op het feestterrein.

Directeur de heer G. Pront - Leenaar M. O. Amsterdam.

PROGRAMMA:
1. Opmarsch.
2. Alg. Vrije oefeningen - Dames en Heeren
[Aspiranten].
3. Brug-oefeningen - Dames.
4. Vrije oefeningen - Aspiranten.
5. Brug-oefeningen - Heeren (2e afdeling).
6. Vrije oefeningen - Dames.
7. Hoog-Rek - Heeren.
8. Klassikaal brug - Aspiranten.
9. Hoog-springen - Dames.
10. Paard-springen - Heeren.
11. Hoog Brug - Heeren.
12. Estafette-loop - Dames 90 Meter.
met hindernissen - Aspiranten 90 Meter.
" " Heeren 110 Meter.
Muziek v. h. Fanfare-corps „De Eendracht“ Huizen

7

OPTOCHT.

Plm. 4 uur Ommeegang door de gemeente.

1. Muziek.
2. Hoofden der Watergeuzen.
3. Watergeuzen.
4. De schutters van Den Briel.
5. De Baljon van Voore.
6. Burgemeester en Schepenen van Den Briel.
7. Poorters van Den Briel.
8. Praalwagens.
9. Reclamewagens.

8. n.m. **CONCERT**
te geven door de Muziekvereniging „De Eendracht“.
Directeur de Heer Van Leeuwen.
1. Admiraal Clignet Marsch.
2. Mosaïque Sur l'opéra Stradella Overture.
3. Die Helgoländer Suite de Valse.
4. Un saluto à Gemoni Valse.
5. Congo Marsch

9.15 n.m. Standen Gymnastiekvereniging.
1. Vrije stand.
2. Brug-stand.
3. Ladderstand.

9.45 v.m. **VUURWERK.**

Af te steken door de N.V. Vuurwerk- en Illuminatiefabriek
v/h Koninklijke Nederlandsche Pyrotechnische
fabriek G. Ruysch te Utrecht.

12

DE TARIEVEN

van het Buffet op de feestterreinen
mogen niet hooger gesteld zijn dan:

Broodje met ham	f 0.25
Broodje met kaas	0.20
Gekookte eieren, per stuk	0.15
Fosco, per glas	0.30
Koffie of Thee, per kop	0.15
Melk, per glas	0.15
Kogelflesch-limonade	0.25
Kogelflesch-Champagne-Pils	0.25
Kwaat, per glas	0.20
Spuwater, per glas	0.15
Pilsener Bier, per glas	0.20
Port, Madeira, Samos, per glas	0.40
Advocaat, per glas	0.50
Ranja, per glas	0.20

Als er wat te vieren valt, even naar uw slijter

Wijnhandel-slijterij

RELATIE-GESCHENKEN

Anno 1936

in 't Hart van Huizen

Achterbaan 36, 1271 TZ
Tel. 035 - 525 33 84

*Verhuur complete mobiele BIERTAP-INSTALLATIE,
glaswerk etc.
Dé adviseur van gastvrije mensen.*

DE LANGE HUIZEN

VOORBAAN 17 HUIZEN WWW.DLNG.NL

VOORBAAN 35, 1271 RR
TEL. (035) 525 33 09

MTCHUIZEN

Uw specialist
in houding en beweging

Praktijken in Huizen voor:
Fysiotherapie, Oefentherapie en
Ergotherapie.

Arie de Waalstraat 2A, 1272 CB Huizen
Hugo de Grootsingel 1, 1277 CL Huizen
Gooierserf 248A, 1276 KZ Huizen

www.mtchuizen.com | 035 52 41 389

Riool verstopt?

Bel 035 - 525 23 19

**24 uurs
service**

Snelle ontstoppingsdienst voor particulieren, bedrijven en overheid

Leidinginspectie met behulp van camera

Stankoverlast opzoeken zonder breekwerk

Aanleg, vervangen en reparatie van riolen

Reinigen van hoofdriolen en straatkolken

Onderhoud en reparatie van pompen en rioolgemalen

Ledigen en reinigen van olie-afsciders

Ledigen en reinigen van vetafsciders

Eigen verwerkingsinstallaties voor div. afvalwaterstromen uit riolsystemen

www.teeuwissen.com

Bestevaer 50, 1271 ZA Huizen Tel. 035 - 525 23 19 Fax 035 - 524 09 82
Mercuriusweg 39, 3771 NC Barneveld Tel. 0342 - 425 678 Fax 0342 - 425 677

TEEUWISSEN
rioolreiniging